

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسائل ایدئولوژیک

الحاج داکتر امین الدین سعیدی

۱۹ اگست ۲۰۱۳

ادرار به صورت ایستاده

عده ای از برادران محترم به خصوص در کشور های اروپائی تقاضاء به عمل آورده اند تا در رابطه به «حکم ادراکردن در حالت ایستاده»، از دیدگاه شرع اسلام برای شان معلوماتی را ارائه نمایم، بناءً؛ بدینوسیله با استفاده از منابع اسلامی معلومات ذیل را با خوانندگان محترم نیز شریک می سازم.

پروردگار با عظمت ما بنابر حکمت خویش؛ محمد صلی الله علیه وسلم را سرمشق و نمونه مثال برای مسلمانان هدیه نموده است، تا مسلمانان همه شئون و آداب زندگی خود را از ایشان بیاموزند و از «سنت» شان که دربرگیرنده امر، نهی، سکوت و فعل پیغمبر بزرگوار اسلام است، پیروی کنند.

بناءً؛ برمسلمان است تا آنچه را که پیامبر صلی الله علیه وسلم به عنوان حلال و امر شرع برای ما بیان کرده اند؛ قبول کرده اجراء نمائیم و آنچه را که برای ما منعی حرام نهی کرده اند، از انجام آن اجتناب نمائیم. بر مسلمان است تا در ترویج و تعمیم امر حق و جبهه شرعی خویش را نیز ادا نماید.

طوری که خداوند متعال در «آیت ۷، سوره حشر» پیرامون عملی کردن سنت پیامبر صلی الله علیه وسلم چنین ارشاد میفرماید:

«وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا» (آنچه را رسول خدا برای شما آورده بگیرید (و اجراء کنید)، و از آنچه نهی کرده خود داری نمائید).

موضوع ادراکردن به صورت ایستاده، یکی از موضوعاتی است که در بسیاری از اوقات مؤمن در تشویش می باشد، به خصوص آنکه از مسلمانان که در کشور های غربی و اروپائی زندگی می نمایند، می ترسند که مبدا عملی را انجام دهند که مرتکب حرام و یا گناه نشود.

در این شکی نیست که در زندگی پیامبر صلی الله علیه وسلم حالتی هم پیش آمده است که آنحضرت در حالت ایستاده ادار نموده است. طور مثال در یکی از مشهور ترین و صحیح ترین احادیثی که راوی آن حذیفه رضی الله عنه است آمده است:

«حَدَّثَنَا هَذَا حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى سُبَاطَةَ قَوْمٍ فَبَالَ عَلَيْهَا قَائِمًا فَأَتَيْنَهُ بَوْضُوءٌ فَذَهَبْتُ لِأَتَأَخَّرَ عَنْهُ فَدَعَانِي حَتَّى كُنْتُ عِنْدَ عَقَبِيهِ فَنَوَضَّأَ وَمَسَحَ عَلَى خُفَّيهِ.» (حذیفه رضی الله عنه فرموده است: همانا پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم به زباله دان قومی رفتند و بر آن در حالت ایستاده

ادرار نمودند سپس؛ من برایشان آب وضو آورده ام و از ایشان عقب رفته (وازشان دور شدم) مرا صدا زدند (و من آمدم) تا این که (به ایشان نزدیک شده) در پشت سر ایشان ایستادم و سپس ایشان وضو گرفتند و بر هردو موزه‌شان مسح نمودند. (بخاری (۲۵۵)

(سُباطه: کلمه سباط که در متن حدیث تذکر رفته : عبارت از محلی است که باشندگان یک قریه زباله های خویش را در آنجا می ریختند. (فتح الباری (۴۲۸/۱).

در این هیچ جای شک نیست که پیامبر صلی الله علیه وسلم ، در زندگی خویش به حالت ایستاده ، ادرا نموده اند، با آنها هستند تعدادی از علماء ادرا کردن به حالت ایستاده را برای مسلمانان منع نموده اند ، و استدلال می آورند:

این عمل با وقار و عادات نیکوی انسان منافات دارد . این عده از علماء استدلال می آورند: در صورت ادرا کردن در حالت ایستاده، خطر آن می رود که ، قطرات ادرا بر لباس و اعضای بدن اصابت کند.

ولی؛ طوریکه در فوق گفته شد با استناد به حدیث پیامبر صلی الله علیه وسلم ؛ ادرا کردن در حالت ایستاده در حالی که خطر آلوده شدن قطرات ادرا بر لباس و یا به بدن انسان موجود نباشد ، جایز می باشد. اما ؛ با آنها ادرا کردن به صورت نشسته را بهتر و احسن می دانند .

قابل تذکر است که در تعداد کثیری از احادیث ذکر شده که پیامبر صلی الله علیه وسلم به حالت نشسته ادرا نموده اند از جمله :

در حدیثی که از انس رضی الله عنه روایت شده آمده است : « پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم هر گاه می خواستند برای قضای حاجت بنشینند لباسشان را بالا نمی گرفتند تا این که به زمین نزدیک می شدند. « حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ حَرْبٍ الْمَلَائِيُّ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ الْحَاجَةَ لَمْ يَرْفَعْ تَوْبَهُ حَتَّى يَدْنُو مِنَ الْأَرْضِ. ابو عیسی رحمه الله فرمودند: وَمُحَمَّدُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ كَاكَيْشٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ هَمِينَ حَدِيثَ رَا (همانند روایت ملائی) روایت نموده است. ولی وَكَيْعٌ وَأَبُو يَحْيَى حِمَّانِي عَنْ الْأَعْمَشِ هَمِينَ حَدِيثَ رَا (همانند روایت ملائی) روایت نموده است.

قَالَ ابْنُ عُمَرَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ الْحَاجَةَ لَمْ يَرْفَعْ تَوْبَهُ حَتَّى يَدْنُو مِنَ الْأَرْضِ.

یعنی : ابن عمر رضی الله عنه فرموده:

پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم هرگاه که می خواستند برای قضای حاجت بنشینند لباسشان را بالا نمی گرفتند تا این که به زمین نزدیک می شدند.

حکم اسلامی :

دین مقدس اسلام برای مسلمان به عنوان رخصت و دفع مشقت ، جایز دانسته است که در مواقع ضروری و داشتن عذر، به صورت ایستاده می توانند، ادرا کنند، به شرطی که عورتش در معرض دید نبوده و از برخورد ادرا به بدن و لباسش کاملاً پرهیز نماید .

طوری که قبلاً یاد آور شدیم: در روایات اسلامی ثابت شده است که رسول الله صلی الله علیه وسلم چند باری به صورت ایستاده ادرا کردند. (طوری که این موضوع در احادیث شماره ۲۲۴ بخاری و حدیث شماره ۲۷۳ مسلم) ذکر گردیده است .

ولی مسلمانان نباید فراموش کنند: لباس پیامبر صلی الله علیه وسلم وسایر مردمان ، در آن زمان به شکلی بود که ادرار به صورت ایستاده به راحتی انجام شود، بدون این که کشف عورت گردد و یا لباس شان ملوث شود. پس؛ ادرار در حالت ایستاده جایز است، به خصوص برای آنده اشخاصی که نیاز و عذری داشته باشند . مانند تنگی لباس یا داشتن مریضی و غیره ...

ولی ؛ باید خدمت خوانندگان محترم تذکر دهم:

ادرار کردن بدون عذر در حالت ایستاده مکروه می باشد. یک مسلمان حتی المقدور سعی و تلاش به خرج دهد تا به صورت نشسته ادرار نماید ، وافضلیت همین است ، به خاطر آن که پیامبر صلی الله علیه وسلم در اغلب اوقات نشسته ادرار نموده اند .

حضرت بی بی عایشه (رضی الله عنه) می فرماید : « من حدثکم أن رسول الله صلی الله علیه وسلم بال قائماً فلاتصدقوه، ما کان یبول إلا جالساً».

«هرکس به شما گفت که پیامبر صلی الله علیه وسلم به حالت ایستاده ادرار کرده است، سخن او را باور نکنید، چون پیامبر صلی الله علیه وسلم تنها به حالت نشسته ادرار می کرد». نسائی (۲۶) و ترمذی. ودر روایت ترمذی به جای «إلا جالساً» عبارت «ذلاً قاعداً» را ذکر کرده است.

یادداشت:

غرض توضیح مسأله باید بعرض برسانیم که این سخن بی بی عایشه ، فهم حدیث حذیفه را نفی نمی کند؛ چون بی بی عایشه از چیزی که دیده روایت نموده است و حذیفه هم از مشاهدات خود خبر داده است و معلوم است که اثبات کننده مقدم بر نفی کننده است چون با او (اثبات کننده) خبری اضافه است.

امام نووی فرموده است:

ادرار کردن به حالت نشسته را بیشتر دوست دارم و ادرار کردن به حالت ایستاده نیز مباح است، هر دو حالت از پیامبر صلی الله علیه وسلم دیده شده است.

پس؛ خدای متعال به عنوان رخصت و دفع مشقت از امت، به پیامبر صلی الله علیه وسلم اجازه داده تا در آن هنگام به صورت ایستاده بول کرده تا امتش بدانند که اگر احیاناً کسی مجبور به آن کار شد احساس گناه نکند، از اینرو درمی یابیم که اگر کسی به صورت ایستاده ادرار کند، کار حرامی نکرده است، زیرا اگر حرام می بود پیامبر صلی الله علیه وسلم آن کار را نمی کردند .

از جانب دیگر درطب امروزی به اثبات رسیده است: از لحاظ طبی بهتر است که ادرار به حالات نشسته صورت گیرد واین عمل برای خروج کامل ادرار از مثانه فشار امعاء و احشاء لازم وضروری می باشد. و اگر ادرار در حالت ایستاده صورت گیرد ، نسبت عدم موجودیت فشار ، مثانه به طور کامل تخلیه نگردیده ، و در نتیجه موادی که حاوی املاح معدنی و بلورهای اکسالات و غیره است، در جدار مثانه باقی مانده و به مرور زمان این مواد باقی مانده در جدار های مثانه ، باعث التهاب مخاط مثانه (cystitis) می گردد. اگر این حالات ادامه یابد ، احتمال تشکیل سنگ در داخل مثانه و آمادگی مخاط مثانه برای ایجاد سرطان نیز می گردد. اما ؛ اگر ادرار در حال نشسته صورت گیرد ، طوری که هدایت اسلامی نیز می باشد ، تمام مواد املاح معدنی موجود در مثانه به اثر فشار قسمت بالای شکم بر مثانه، به آسانی از وجود انسان تخلیه می گردد .

دین مقدس اسلام نه تنها بر نشستن در وقت ادرار حکم می کند بلکه آن را برای سلامتی وجود انسان مفید و ضروری می شمارد . در ضمن دین مقدس اسلام برای پیروان خویش برخی از تعلیماتی واداب رفتن به تشناب را بیان نموده است ، واز پیروان خویش تقاضاء نموده تا آن را مراعات نمایند، برخی از این آداب عبارتند از:

– زمانی که یک فرد مسلمان به تشناب (بیت الخلا) داخل می گردد ، بهتر است با پای چپ داخل شده ودر حین ورود بگوید: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ». ودر حین ادرار نباید مصروف صحبت گردد و با ختم قضای حاجت هرچه زودتر از تشناب و یا بیت الخلا خارج گردد ، در ضمن زمانی که می خواهد از تشناب (بیت الخلا) خارج گردد ، بهتر است با پیش کردن پای راست از آن خارج گردد و این دعا را بخواند طوری که در حدیثی که راوی آن بی بی عایشه رضی الله عنها می باشد آمده است :

« پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم ، هر گاه از تشناب بیرون می شدند می گفتند: (غُفِرَ لَكَ) یعنی : (یا الله) بخشش ترا خواهانم.

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ إِسْرَائِيلَ بْنِ يُونُسَ عَنْ يُوسُفَ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خَرَجَ مِنَ الْخَلَاءِ قَالَ غُفِرَ لَكَ.

– طوریکه که گفته شد دین مقدس اسلام از صحبت کردن در اثنای قضای حاجت ممانعت به عمل آورده است طوری که در حدیثی آمده است که در یکی از روز ها، مردی از کنار رسول خدا صلی الله علیه و سلم می گذشت و ایشان بول می نمود، آن مرد به ایشان سلام کرد ولی آن حضرت صلی الله علیه و سلم جواب سلامش را نداد. (مسلم) مکروه است که دو نفر موقع قضای حاجت جایی باشند و با هم گفت و گو نمایند.

پیامبر صلی الله علیه و سلم فرموده اند که خداوند این کار را ناپسند می دارد.

– در آداب اسلامی آمده است که فرد مسلمان در حین قضای حاجت روبه روی قبله ننشیند ، طوری که در حدیث شریف پیامبر صلی الله علیه و سلم فرموده اند:

« إِذَا أَتَيْتُمُ الْغَائِطَ فَلَا تَسْتَقْبِلُوا الْقِبْلَةَ وَلَا تَسْتَدْبِرُوهَا بَبُولٍ وَلَا غَائِطٍ لَكُنْ شَرْقًا أَوْ غَرْبًا. » (وقتی برای قضای حاجت می روید، هنگام ادرار یا نجاست، نه رو به قبله کنید و نه پشت به آن نمائید بلکه رو به مشرق یا مغرب کنید.) (مسلم)

ولی قابل یاد آوری است اگر در مکانی همچون دستشویی های امروزی باشد، برخی از ائمه این کار را جایز دانسته اند.

– جهت طهارت در صورت عدم دسترسی به آب می توان از سنگ یا کاغذ استفاده کرد.

– فرد مسلمان در صورت ممکن حتی الوسع کوشش کند که حتی بینی خویش را با دست چپ پاک کرده ودر طهارت و کارهای کم ارزش از دست راست استفاده نکند.

در دین مقدس اسلام به مسلمانان هدایت داده شده است تا از :

– قضای حاجت در محل عبور مردم ، راه عام، محل استراحتگاه مردم سرک ها و به صورت کل از انظار عامه ممانعت به عمل آمده است، طوری که در حدیثی از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود : (اتقوا اللاعنین، قالوا : ا اللاعنان یا رسول الله؟ قال : الذی یتخلی فی طریق الناس أو فی ظلهم). «از دو چیز که باعث لعنت می شوند بپرهیزید، گفتند : یا رسول الله آن دو کدامند؟ که سبب لعنت می شود، فرمود : آن دو راه مردم یا در سایه ای که می نشینند قضای حاجت می کند». مسلم (۲۶۹).

- همچنان دین مقدس اسلام ادرار کردن را در محل استحمام مکروه نموده است : طوری که در حدیث حمید حمیری در این بابت آمده است : مردی را که همانند ابوهریره در مصاحبت پیامبر صلی الله علیه وسلم بود دیدم گفت : (نهی رسول الله صلی الله علیه وسلم أن یمتشط أحدنا کل یوم، أو یبول فی مغتسله). «پیامبر صلی الله علیه وسلم از این که هر روز موهایمان را شانه زده و یا در محل استحمام ادرار کنیم نهی کرده است». نسائی (۱۳۰).
 - دین مقدس اسلام ادرار کردن در آب راکد را نهی نموده : در حدیثی جابر از پیامبر صلی الله علیه وسلم روایت نموده ، آمده است : (أنه نهی أن یبال فی الماء الراکد) «پیامبر صلی الله علیه وسلم از ادرار کردن در آب راکد نهی کرده است». مسلم (۲۸۱).

- دین مقدس اسلام پیروان خویش را از ادرار نمودن در مسیر باد به علت آن که نجاست به سایش بازنگردد، منع نموده ، وبه پیروان خویش دستور داده است که حتی از ادرار کردن در سوراخ ها اجتناب نمایند، تا مبدا حشره ، آسیبی به او برساند .

- همچنان در دساتیر دین مقدس اسلام آمده است: وقتی که فرد مسلمان در سفر یا مکانی است که جای مخصوصی برای قضای حاجت وجود ندارد، باید کارش را در جایی دور از چشم مردم و با رعایت پوشانیدن خویش، به جز آن اندازه از جایی که برای قضای حاجت باید بیرون بماند، انجام دهد.
 از جابر - رضی الله عنه- نقل شده که می گوید: همراه پیامبر صلی الله علیه و سلم در یک سفر خارج شدیم، و رسول الله صلی الله علیه و سلم برای قضای حاجت نمی رفتند مگر آنکه از دید همه مخفی می گشت و کسی او را نمی دید. (ابن ماجه)

سیرت نویسان می نویسند که روزی آنحضرت صلی الله علیه و سلم از کنار دو قبر می گذشت، فرمود: (إنهما لیعذبان، وما یعذبان فی کبیر: أما أحدهما فکان لا یستتر من بوله، وأما الآخر فکان یمشی بالنميمة). یعنی: « آن دو عذاب می شوند و در چیز بزرگی عذاب نمی شوند! اما یکی از آن ها از بول (ادرار) پرهیز نمی کرد و دیگری سخن چینی می کرد.» (متفق علیه)

والله أعلم بالصواب

تتبع ونگارش:

الحاج داکتر امین الدین « سعیدی- سعید افغانی »

مدیر مرکز مطالعات ستراتیژیک افغان

و مسؤل مرکز فرهنگی د حق لاره- جرمنی